

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Кравченко В.Ю.</i> Професійне та емоційне вигорання працівників медичної сфери	141
<i>Шовкопляс О.В.</i> Проблема професійного вигорання педагогів	143
<i>Разумна А.Г., Стриженко Т.О.</i> Професійна ідентичність як чинник запобігання професійного вигорання лікарів	146
<i>Стынкэ К.А., Пынзару Ю.В., Тону Т.С.</i> Условия труда и уровень заболеваемости медицинского персонала бригад скорой медицинской помощи	149

5. ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ

<i>Вещикова О.С.</i> Тематика тілесності у творчості Гевіна Френсіса	153
<i>Мереуцэ И.Е., Леорда А.И., Ожован В.В.</i> Морально-этические проблемы в исследовании сахарного диабета I типа у детей	155
<i>Капустін С.А., Давидова А.Г.</i> Допомога невиліковно хворій людині: гуманітарний аспект	158
<i>Крупей К.С.</i> Основні принципи створення недискримінаційного освітнього середовища при викладанні студентам дисципліни “Мікробіологія, вірусологія та імунологія”	159
<i>Цимбал А.Ю., Котлова Ю.В.</i> Місія філософії в сучасній діагностиці стану мінеральної щільності кісток у передчасно народжених – близнюків	162
<i>Маганова Т.В., Ткаченко Н.О.</i> “Контрацепція – зло чи благодать?” у світлі філософського питання тілесності	163
<i>Русу-Радзикевич Н.В.</i> Некроз костей лица, связанный с проблемой телесности	165
<i>Савельев В.Г., Рябоконь Е.В., Фурик Е.А., Ялова Г.В., Рябоконь Ю.Ю.</i> Философия религии и проблема телесности и нравственности в здоровье человека	170

6. ПРОБЛЕМА ЛІКАРЯ-ВИКЛАДАЧА – ЯКИЙ ПІДХІД ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ Є ОПТИМАЛЬНИМ?

<i>Рудько Н.П., Александрова К.В., Крісанова Н.В.</i> Проблема академічної прокрастинації та навчальної мотивації студентів ЗВО	173
<i>Подліанова О.І., Котлова Ю.В., Дмитрякова Г.М.</i> Кліпове мислення: втрачені пазли	175
<i>Візір В.А., Деміденко О.В., Садовов А.С., Приходько І.Б., Буряк В.В., Шолох С.Г.</i> Оптимізація підходів до самостійної роботи іноземних студентів	177

7. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

<i>Марков Ю.І.</i> Особливості дистанційного навчання в умовах пандемії	179
<i>Марушко Ю.В., Бойко Н.С., Чабанович О.В.</i> Особливості викладання педіатрії в умовах пандемії COVID-19	184

ВООЗ виокремлюють наступні: зневіра у власній професійній компетентності; негативне ставлення до роботи; відсутність мотивації і віри у власні сили; відчуття постійної втоми, порушення якості сну та уваги; пригнічений настрій та депресія; втрата самоконтролю; погіршення стану здоров'я.

Численні наукові та медичні дослідження вказують на те, що синдром професійного вигорання відбувається у декілька етапів:

1) напруження – розчарування, дратівливість, погіршення настрою та схильність до депресії;

2) опір – прояв захисної реакції та прагнення уникати негативного емоційного навантаження;

3) виснаження – зневіра у власних силах, втома, апатія і погіршення стану фізичного та психічного здоров'я [4, с. 144].

Професійні рекомендації психологів та лікарів засвідчили, що профілактика професійного вигорання передбачає постійну емоційну та інтелектуальну роботу над собою та своїми переживаннями. Для зменшення негативних проявів такого вигорання потрібне оптимістичне мислення, терпіння, ефективний розподіл часу і планування роботи, підтримка рідних та близьких, повноцінний сон та фізична активність, зменшення емоційної напруги і відпочинок, контроль за власним емоційним, фізичним і психологічним здоров'ям, що дозволить знайти рівновагу між професійною діяльністю та особистим життям.

Таким чином, професійне або емоційне вигорання можуть мати тривалий негативний вплив на емоційно-психологічне і фізичне здоров'я працівників медичної сфери. Наслідком цього може стати падіння мотивації до професійної діяльності, негативне ставлення до себе та оточуючих, зменшення стресостійкості, погіршення власної самооцінки і байдужості до оточуючого середовища.

Список використаних джерел:

1. Булах В. П. Синдром професійного вигорання як складний психофізіологічний феномен // Медсестринство. – 2015. – № 4. – С. 47-51.

2. Кавецька Н. А. Професійне вигорання серед медичних працівників: психологічні аспекти / Н. А. Кавецька, С. М. Андрейчин, Н. З. Ярема // Медична освіта. – 2020. – № 4. – С. 27-31.

3. Степанчук А. П. Вплив карантинних обмежень на розвиток професійного вигорання викладачів вищих навчальних закладів України // Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2021. – Т. 21, вип. 1 (73). – С. 141-145.

4. Шевчук В. В. Сучасні підходи до визначення категорії «емоційне вигорання» // Науковий журнал «Габітус». – 2020. – Випуск 17. – С. 141-145.

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ

Шовкопляс Оксана Василівна, викладач ЦППГ,

Запорізький державний медичний університет

Людина, обираючи ту чи іншу професію, звертає увагу на свої можливості й уподобання, престижність професії в суспільстві, при цьому не враховує специфічні психологічні якості необхідні для обраного фаху. Вона

впевнена, що зможе реалізувати себе як особистість, досягти певного становища в суспільстві, орієнтуючись здебільшого на позитивні сторони тієї чи іншої професії, ігноруючи негативні аспекти обраної спеціальності. Протиріччя можуть пізніше призвести до професійного вигорання.

Мета статті – обґрунтувати поняття синдрому професійного вигорання, охарактеризувати стадії прояву синдрому; зупинитися на особливостях попередження професійного вигорання педагогів.

У 70-х р. XX століття Герберт Фрейденберг ввів термін «вигорання» - «burnout» у зв'язку з вивченням вимог, які висуваються до соціальних професій. Він звернув увагу, що у людей, чий фах пов'язаний із міжособистісними стосунками, психічне і фізичне самопочуття погіршується. Професія педагога належить до групи «людина – людина». Для неї характерним є інтенсивне спілкування з різними віковими категоріями людей, публічність, відповідальність, емоційно напружена атмосфера. При вивченні ефективності роботи педагога на перший план виступає проблема синдрому професійного вигорання.

Дослідженням синдрому професійного вигорання займалися К. Маслач, В.В. Бойко, Н.Є. Водоп'янова, С.Д. Максименко, Л.М. Карамушка. Особливостями професійного стресу та окремі прояви синдрому професійного вигорання педагогів розглядалися вченими О.А. Барановим, В.В. Зеньковським, Л.Ф. Колесніковою, Ю.Л. Львовим, А.С. Шафрановою, І.А. Прокопенко, Р.З. Сабанчиевою.

Синдром професійного вигорання – «це стан фізичного, емоційного, і розумового виснаження та хронічною втомою, почуттям безпорадності та безнадійності, розвитком негативної самооцінки та негативного ставлення до роботи та життя» [6, с.223].

Професійне вигорання – це процес довготривалий, коли поступово збільшується емоційне напруження, яке переходить у фізичну втому, виникає стан апатії або агресії. Дж. Гринберг виділяє 5 стадій синдрому професійного вигорання. Перша стадія – «медовий місяць». Працівник працює із задоволенням, легко вирішує всі проблеми. Чим більше цих проблем, тим менше задоволення від роботи. Друга стадія характеризується появою втоми, безсонням. Якщо немає додаткової мотивації, втрачається інтерес до справи, знижується ефективність роботи. При високій мотивації відбувається професійне виснаження. На третій стадії надмірне використання своїх можливостей завдає шкоди здоров'ю: фізична втома, психологічні проблеми. На четвертій стадії у зв'язку із розвиненням хронічних хвороб можлива часткова втрата працездатності. Людина незадоволена собою, обраною професією. На п'ятій стадії відбувається загострення фізичних і психологічних проблем і ні про яке професійне зростання мова не може йти [4, с.18].

І.А. Прокопенко виділяє фактори, які призводять до професійного вигорання педагогів: напружена психоемоційна діяльність, пов'язана із вирішенням великої кількості невідкладних проблем; дестабілізуюча організація діяльності, подвійні вимоги, надмірна, погано структурована інформація; завищені вимоги контингенту; підвищена відповідальність за

функції які виконує вчитель, а також нав'язування суспільством нових обов'язків; регламентація і постійний контроль роботи; нестабільна психологічна атмосфера, що відрізняється конфліктністю; психологічно різноманітний контингент, серед якого є діти із фізичними і психологічними вадами. Сюди можна додати недостатню матеріальну платню; велике робоче навантаження, спричинене відсутністю унормованого позаурочного часу; сімейні проблеми; відсутність візуальних результатів своєї праці.

Нагальним стає пошук рішень, технологій з профілактики та зниження стресових ситуацій в роботі педагогів.

Які ж шляхи вирішення цих проблем? Нижче надаємо можливі варіанти:

1. навчання, підвищення кваліфікації педагогів;
2. визнання досягнень;
3. створення сприятливого психологічного клімату;
4. спілкування поза навчальним закладом;
5. новизна і свобода діяльності;
6. підтримка фізичного та психічного здоров'я [6, с.225];
7. своєчасне діагностування і профілактика емоційного вигорання;
8. створення пунктів психологічної підтримки педагогів.

Не слід ігнорувати профілактичні заходи. К. Маслач і Лайтер виокремлюють 5 найважливіших правил, які знижують можливість виникнення синдрому професійного вигорання: працювати в команді, виокремлювати пріоритеті між задачами; розподіляти робочий час і навантаження; розвивати в собі здатність конструктивно змінюватися у напружених умовах; підтримувати в собі позитивні, оптимістичні умови [3, с. 63].

Список використаних джерел

1. Бойко В.В. Синдром емоціонального вигорання в професіональному общении. – СПб.: Питер, 1999. – 105с.
2. Водопянова Н.Е. Синдром выгорания: диагностика и профилактика / Н.Е. Водопянова, Е.С. Станчеркова. – СПб.: Питер, 2005. – 336 с.
3. Главацька О.Л. Попередження та подолання професійного вигорання соціальних працівників // Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород: Говерла, 2019. – Вип. 2 (45). – С. 41–45.
4. Орел В.Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии. Эмпирические исследования // Психологический журнал. – 2001. – №1. – С. 16–22.
5. Прокопенко І.А. Професійне вигорання педагогів як психолог – педагогічна проблема // Наукові записи кафедри педагогіки. – 2019. – Вип.45. – С.59-64.
6. Сабанчиева Р.З. Эмоциональное выгорание и самореализация преподавателя высшей школы в профессиональной деятельности // Вестник Санкт Петербургского университета. Серия 12: Психология. Социология. Педагогика. 2008. №2. С. 222-227.
7. Maslach C., Jackson S. The measurement of experienced burnout. Journal of occupational behavior, 1981. Vol. 2. P. 26–34.